

Приложение 13

Недоразумението Стандарт EN 15038

(Рени Стоянова, 23.01.2013)

Ето как МВНР хвали „Стандарт БДС EN 15038-Преводачески услуги. Изискванията относно предоставянето на услугата“:

"Стандартът представлява съвкупност от добри практики и правила, разработени от браншови и съсловни организации и експерти от различни държави-членки на ЕС по отношение извършването на преводаческата услуга. Повече от шест години този стандарт се ползва от редица български и европейски институции и ведомства. Стандартът се отнася до осигуряване на технически и човешки ресурси за гарантиране качеството на преводите, проследимост на преводаческата услуга, отговорност за точността, пълнотата и оформлението на преводите, ползването на законен софтуер, надеждни комуникации и техническо оборудване за извършване на преводите и др."

Всичко това е вярно, но съвсем не е цялата истина за този прехвален стандарт. Най-важното, което всички български преводачески агенции трябва да знаят, а се премълчава, е, че Стандарт БДС EN 15038 не е предназна-

чен за извършване на официални преводи, въпреки че МВнР го изисква от агенциите именно с такава цел.

Предназначението на Стандарт EN 15038 е за въвеждане на добри производствени практики при извършване на всякакви други преводи за вътрешните и международни нужди на национално и глобално ниво, особено за успешно осъществяване на мащабни проекти, но извършването на официални преводи не е тема на този стандарт и няма как да бъде поради простата причина, че в ЕС официалните преводи са поверени на едно малко съсловие от заклетни преводачи, които са равнопоставени с агенциите, а не подчинени на тях.

Става дума за преводачите, които носят персонална наказателна отговорност и затова са оторизирани сами да заверяват преводите си с подпис и печат. Заверката се състои в прикрепване на превода към оригинала или нотариално завереното му копие, поставяне на декларация за верността на превода, подпис и собствен печат на заклетия преводач.

Съгласно българското законодателство преводачите на официални документи също носят персонална наказателна отговорност - по чл. 290, ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс, но правото им да заверяват преводите си се

простира само до поставянето на подпис. Преводът се отпечатва върху бланката на преводаческата агенция и се поставя фирменият печат, а не печатът на преводача, извършил превода.

В България преводачите на официални документи не са независими като в Европа, а „регистрирани“ към една или повече посреднически агенции за преводачески услуги. Поставям „регистрирани“ в кавички, защото преводаческите агенции нямат право да изземват функциите на Агенцията по вписванията. Нямат право и да поставят фирмения си печат под официалните преводи, извършени и подписани от лица, носещи наказателна отговорност. Въвеждането на добри производствени практики чрез сертифицирането с нищо не променя разпоредбите на Закона.

Съставителите на стандарта изобщо не са могли да допуснат, че в България агенциите ще тръгнат да се сертифицират от страх да не изгубят правото си да извършват официални преводи. Кой би могъл да се сети, че в България няма заклети преводачи, въпреки че персоналната отговорност за верността на превода е уредена законово? Голямо недоразумение, голямо!

Но да видим какво е известно за стандарта

от англоезични сайтове:

Клиентът може да договори и други услуги като част от процеса на превод, като например редакция и корекция, които са обхванати от стандарта, както и други услуги с добавена стойност (added value services), като например sworn translation (превод, извършен от заклет преводач).

<http://qualitystandard.bs.en-15038.com/>

За всеки случай търсим значението на израза added value services в сферата на преводите и откриваме следната дефиниция:

Услуги с добавена стойност - Услуги, които могат да бъдат предоставени от ДПУ в допълнение към превода.

http://en.wikipedia.org/wiki/EN_15038

Ето още малко информация за това, какво е sworn translation:

Заверен превод, наричан още сертифициран (удостоверен) превод е превод, извършен от лице, упълномощено за целта от местното законодателство. В някои страни се признава декларираната компетентност. В други се изисква преводачът да бъде официално оторизиран (упълномощен) от държавата.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Translation>

Сега вече ни става ясно защо в стандарт EN 15038 преводачът е дефиниран просто като лице, което превежда. Защото не става дума за заклет преводач. Услугата "предоставяне на официален превод от заклет преводач" е допълнителна, извън стандарта. Може да се предостави от агенцията срещу допълнително заплащане, но определено излиза извън обхвата на стандарта, който урежда предоставянето на качествени неофициални преводи. Само на неофициални. Агенцията не може да извършва официални преводи дори да е сертифицирана по десет стандарта.

Разбира се, ако разполага със заклет преводач сред служителите си или е собственост на заклет преводач, агенцията може да осигурява официални преводи, но само от и на езиците, за които са оторизирани служителите и/или собственикът на агенцията. В другите случаи има право да посредничи при осигуряването на заклет преводач, който лично заверява извършените от него преводи и затова носи персонална наказателна отговорност (в България по чл. 290, ал. 1 и 2 от Наказателния кодекс)

Всичко това ни най-малко не означава, че преводачите, които извършват неофициални

преводи, не са добри. Напротив, ето как се описват знанията и уменията на добрия преводач, без да е заклет - източник: <http://en.wikipedia.org/wiki/Translation>:

Добрият (компетентният) преводач притежава следните характеристики:

- много добро писмено и говоримо познаване на езика, от който превежда (изходен език);
- отлично владение на езика, на който превежда (целеви език);
- познаване на тематиката на превеждания текст;
- задълбочено разбиране на етимологичните и идиоматични съответствия между двата езика, както и
- фин усет кога да метафразира ("превежда буквално") и кога да перифразира, така че да се гарантират истински, а не фалшиви еквиваленти между текстовете на изходния и целевия език.

Компетентният преводач е не само двуезичен, но двукултурен. Езикът не е прост сбор от думи и правила на граматиката и синтаксиса за образуване на изречения, но също така и необятна взаимосвързана система от конотации и културни препратки, чието овладяване, по думите на лингвиста Марио Пеи, продължава цял живот. [30]

Каквито и суперлативи да се използват, сложността на работата на преводача не би могла да бъде надценена; според някои публикации, за да се превърне в завършен преводач - след като вече е придобил добри основни езикови и културни познания - преводачът се нуждае от най-малко десет години опит. Погледнато в тази светлина, да се счита, че човек, който има добро ниво на владение на два езика и по силата на този факт, сам по себе си, е достатъчно компетентен да превежда от единия на другия и обратно, е сериозно недоразумение.

Тук следва да се добави, че не по-малко сериозно недоразумение е да се счита, че Стандарт EN 15038 е предназначен за извършване на качествени официални преводи.